

عنوان مقاله:

بررسی چگونگی حاشیه رانی انگاره های تصوف در کتاب الامالی شیخ صدوق

محل انتشار:

دوفصلنامه تاریخ نگری و تاریخ نگاری، دوره 32، شماره 29 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسندگان:

لیلا نجفیان رضوی - استادیار گروه تاریخ دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

محمد نویدفر - کارشناس ارشد تاریخ تشیع دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

خلاصه مقاله:

برخی از ابعاد سفر مهم شیخ صدوق به نیشابور در سال ۳۶۷ هجری که به اقامت او در این شهر و برگزاری مجالس املا حدیث به مدت بیش از یک سال انجامید، کمتر مدنظر پژوهشگران قرار گرفته است. سفری که با نفوذ رویه رشد متصوفه در این شهر و ادامه بحران عقیدتی شیعیان به واسطه غیبت کبری مقارن بود و کوشش شیخ برای انسجام بخشی به عقاید آنان را به دنبال داشت. این فرضیه که شیخ صدوق در ضمن برگزاری مجالس عمومی املا خود در نهران، به جلوگیری از گسترش تصوف در نیشابور نیز توجهی ویژه داشته است، این پرسش را ایجاد می کند که با توجه به متن کتاب الامالی، شیخ صدوق چگونه به حاشیه رانی متصوفه در نیشابور پرداخته است. دستاورد این پژوهش متن محور توصیفی تحلیلی آن است که شیخ صدوق حاشیه رانی جریان تصوف و جلوگیری از گسترش آن در نیشابور را با برجسته سازی انگاره های شیعی «جایگاه و منزلت ائمه(ع)» و «التزام ایمان با عمل» در مقابل انگاره های صوفی «امکان انجام کرامت توسط بزرگان صوفی» و «التزام به آداب سلوک» و نیز استفاده از قالب های داستانی در نقل روایات به انجام رساند. او با گزینش روایات و ایجاد انگاره «آن ها هم مانند ما هستند»، امکان حضور اولیه متمایلان به تصوف در مجالس خود را افزایش داد. ضمن آنکه با روایت گسترده مصادیق انگاره های شیعی، امکان مقایسه آن ها با انگاره های صوفی و ایجاد انگاره «ما بهتر از آن ها هستیم»، در اذهان مخاطبان شیعه و انگاره «آن ها بهتر از ما هستند» را در تاملات مخاطبان عام فراهم کرد.

کلمات کلیدی:

شیخ صدوق، الامالی، نیشابور، تصوف، تشیع، انگاره

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1756032>

